EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 16.7.2021
COM(2021) 394 final

2021/0217 (NLE)

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

betreffende het namens de Europese Unie in het Gemengd Comité van de EER in te nemen standpunt betreffende een wijziging van Protocol 31 bij de EER-Overeenkomst betreffende samenwerking op specifieke gebieden buiten de vier vrijheden

(Begrotingsonderdeel PA 13 17 01 – Voorbereidende actie inzake defensieonderzoek)

(Voor de EER relevante tekst)

TOELICHTING

1. ONDERWERP VAN HET VOORSTEL

Dit voorstel betreft het besluit tot vaststelling van het namens de Unie in het Gemengd Comité van de EER in te nemen standpunt in verband met de beoogde vaststelling van het besluit van het Gemengd Comité van de EER tot wijziging van Protocol 31 bij de EER-Overeenkomst betreffende samenwerking op specifieke gebieden buiten de vier vrijheden.

2. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

2.1. De EER-Overeenkomst

De Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (hierna "de EER-Overeenkomst" genoemd) waarborgt gelijke rechten en verplichtingen binnen de interne markt voor burgers en marktdeelnemers in de EER. De EER-Overeenkomst voorziet in de opname van EU-wetgeving met betrekking tot de vier vrijheden in de 30 EER-staten, bestaande uit de EU-lidstaten, Noorwegen, IJsland en Liechtenstein. Daarnaast heeft de EER-Overeenkomst betrekking op samenwerking op andere belangrijke gebieden, zoals onderzoek en ontwikkeling, onderwijs, sociaal beleid, milieu, consumentenbescherming, toerisme en cultuur, gezamenlijk aangeduid als "flankerend en horizontaal" beleid. De EER-Overeenkomst is op 1 januari 1994 in werking getreden. De Europese Unie is samen met haar lidstaten partij bij de EER-Overeenkomst.

2.2. Het Gemengd Comité van de EER

Het Gemengd Comité van de EER is verantwoordelijk voor het beheer van de EER-Overeenkomst. Het is een forum voor het uitwisselen van standpunten in verband met de werking van de EER-Overeenkomst. Het Gemengd Comité neemt zijn besluiten bij consensus. Overeenkomstig het Verdrag van Lissabon is de Europese Dienst voor extern optreden verantwoordelijk voor de coördinatie van EER-aangelegenheden aan EU-zijde.

2.3. De beoogde handeling van het Gemengd Comité van de EER

Het Gemengd Comité van de EER zal naar verwachting het besluit van het Gemengd Comité van de EER tot wijziging van Protocol 31 bij de EER-Overeenkomst betreffende samenwerking op specifieke gebieden buiten de vier vrijheden (hierna "de beoogde handeling" genoemd) vaststellen.

De beoogde handeling heeft tot doel de EER-staten die partij zijn bij de Europese Vrijhandelsassociatie (EER-EVA-staten) in staat te stellen hun deelname aan de voorbereidende actie van de Unie inzake defensieonderzoek (hierna "voorbereidende actie" genoemd) in het begrotingsjaar 2021 voort te zetten.

De voorbereidende actie vond plaats in de periode 2017-2019; enkel tijdens die periode konden vastleggingskredieten in de begroting van de Unie worden opgenomen. De juridische verbintenissen van voorgaande jaren in het kader van de voorbereidende actie moeten echter nog worden afgewikkeld. Daarom moet de deelname van de EER-EVA-staten worden voortgezet.

Aangezien Liechtenstein en IJsland hun belangstelling niet kenbaar hebben gemaakt om deel te nemen aan deze voorbereidende actie, heeft het ontwerpbesluit van het Gemengd Comité van de EER derhalve alleen betrekking op Noorwegen.

De beoogde handeling zal voor de partijen bindend zijn overeenkomstig de artikelen 103 en 104 van de EER-Overeenkomst.

3. NAMENS DE UNIE IN TE NEMEN STANDPUNT

De EDEO dient samen met de diensten van de Commissie het ontwerpbesluit van het Gemengd Comité van de EER bij de Raad in met het oog op vaststelling van het standpunt van de Unie. De EDEO hoopt dit standpunt zo spoedig mogelijk in het Gemengd Comité van de EER te kunnen uiteenzetten.

De inhoud en de aard van het bijgaande ontwerpbesluit van het Gemengd Comité van de EER gaan verder dan wat als louter technische aanpassingen kan worden beschouwd in de zin van Verordening nr. 2894/94 van de Raad. Het standpunt van de Unie moet derhalve door de Raad worden vastgesteld.

In artikel 78 van de EER-Overeenkomst is bepaald dat de overeenkomstsluitende partijen de samenwerking in het kader van de werkzaamheden van de Europese Unie op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling versterken en verbreden.

Noorwegen nam reeds deel aan de voorbereidende actie inzake defensieonderzoek in voorgaande jaren (2017-2019), tijdens dewelke vastleggingskredieten werden toegekend, en zal blijven deelnemen totdat alle betalingskredieten zijn opgebruikt. Daarnaast i) sloot Noorwegen reeds in 2014 een samenwerkingsovereenkomst met het Europees Defensieagentschap en ii) werd de gerelateerde richtlijn betreffende overheidsopdrachten op defensie- en veiligheidsgebied (Richtlijn 2009/81/EG) reeds in 2014 in de EER-Overeenkomst opgenomen.

Overeenkomstig het begrotingsbeleid van de EU kan slechts worden deelgenomen aan een EU-activiteit nadat de desbetreffende financiële bijdrage is betaald. De betaling kan evenwel slechts plaatsvinden nadat dit ontwerpbesluit van de Raad is goedgekeurd en de hieruit voortvloeiende door de Europese Commissie opgestelde afroeping van de bedragen door de EER-EVA-staten is ontvangen.

Om de periode tussen 1 januari 2021 en de ontvangst van de desbetreffende betaling te overbruggen, wordt het ontwerpbesluit van het Gemengd Comité derhalve ook met terugwerkende kracht van toepassing vanaf 1 januari 2021. De terugwerkende kracht doet geen afbreuk aan de rechten en verplichtingen van de betrokken personen en neemt het beginsel van het gewettigd vertrouwen in acht.

Het bijgaande besluit van het Gemengd Comité gaat vergezeld van een unilaterale verklaring van de EER-EVA-staten waarin wordt verklaard dat de samenwerking tussen de overeenkomstsluitende partijen bij het besluit wordt uitgebreid teneinde de deelname van de EER-EVA-staten aan de voorbereidende actie van de Unie inzake defensieonderzoek voort te zetten. De EER-EVA-staten zijn van oordeel dat defensieaangelegenheden buiten de werkingssfeer van de EER-Overeenkomst vallen en dat met de goedkeuring van dit besluit de uitbreiding van de werkingssfeer van de EER-Overeenkomst tot defensieaangelegenheden niet verder gaat dan de deelname van de EER-EVA-staten aan die voorbereidende actie. Voorts wordt door de EER-EVA-staten nadrukkelijk gewezen op het feit dat IJsland en Liechtenstein niet deelnemen en ook niet financieel bijdragen aan deze voorbereidende actie.

4. RECHTSGRONDSLAG

4.1. Procedurele rechtsgrondslag

4.1.1. Beginselen

Artikel 218, lid 9, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) voorziet in de vaststelling van besluiten tot bepaling van "de standpunten die namens de Unie

worden ingenomen in een krachtens een overeenkomst opgericht lichaam, wanneer dit lichaam handelingen met rechtsgevolgen vaststelt, met uitzondering van handelingen tot aanvulling of wijziging van het institutionele kader van de overeenkomst".

Het begrip "handelingen met rechtsgevolgen" omvat handelingen die rechtsgevolgen hebben uit hoofde van de op het betrokken lichaam toepasselijke volkenrechtelijke bepalingen. Onder dit begrip vallen tevens instrumenten die volkenrechtelijk niet bindend zijn, maar die een "beslissende invloed [hebben] op de inhoud van de regelgeving die de wetgever van de Unie vaststelt"[1].

4.1.2. Toepassing op het onderhavige geval

Het Gemengd Comité van de EER is een lichaam dat is opgericht krachtens een overeenkomst, namelijk de EER-Overeenkomst. De door het Gemengd Comité van de EER vast te stellen handeling is een handeling met rechtsgevolgen. De beoogde handeling zal overeenkomstig de artikelen 103 en 104 van de EER-Overeenkomst volkenrechtelijk bindend zijn.

De beoogde handeling strekt niet tot aanvulling of wijziging van het institutionele kader van de overeenkomst. De procedurele rechtsgrondslag voor het voorgestelde besluit is derhalve artikel 218, lid 9, VWEU, in samenhang met artikel 1, lid 3, van Verordening (EG) nr. 2894/94 van de Raad houdende bepaalde wijzen van toepassing van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte.

4.2. Materiële rechtsgrondslag

4.2.1. Beginselen

De materiële rechtsgrondslag voor een overeenkomstig artikel 218, lid 9, VWEU vast te stellen besluit wordt in de eerste plaats bepaald door de doelstelling en de inhoud van de beoogde handeling ten aanzien waarvan namens de Unie een standpunt wordt ingenomen. Wanneer de beoogde handeling een tweeledige doelstelling heeft of bestaat uit twee componenten, waarvan er een kan worden gezien als hoofddoelstelling of hoofdcomponent, terwijl de andere doelstelling of de andere component slechts ondergeschikt is, moet het overeenkomstig artikel 218, lid 9, VWEU vast te stellen besluit op één materiële rechtsgrondslag worden gebaseerd, namelijk die welke vereist is voor de hoofddoelstelling of de hoofdcomponent dan wel de belangrijkste doelstelling of component.

Wanneer een beoogde handeling tegelijkertijd meerdere onlosmakelijk met elkaar verbonden doelstellingen of componenten heeft, zonder dat de ene ondergeschikt is aan de andere, moet een overeenkomstig artikel 218, lid 9, VWEU vast te stellen besluit bij wijze van uitzondering de verschillende desbetreffende rechtsgrondslagen als materiële rechtsgrondslag hebben.

4.2.2. Toepassing op het onderhavige geval

De beoogde handeling heeft doelstellingen en componenten op het gebied van de financiering van voorbereidende acties inzake defensieonderzoek. De materiële rechtsgrondslag moet overeenstemmen met de rechtsgrondslag van deze voorbereidende actie, namelijk artikel 58, lid 2, punt b), van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 (het "Financieel Reglement")[2].

[1] Arrest van het Hof van Justitie van 7 oktober 2014, Duitsland/Raad, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punten 61 tot en met 64.

[2] PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1.

4.3. Conclusie

De rechtsgrondslag voor het voorgestelde besluit moet artikel 58, lid 2, punt b), van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046[3] zijn, in samenhang met artikel 218, lid 9, VWEU en artikel 1, lid 3, van Verordening (EG) nr. 2894/94 van de Raad houdende bepaalde wijzen van toepassing van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte.

5. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

Noorwegen levert een financiële bijdrage aan begrotingsonderdeel PA 13 17 01: "Voorbereidende actie inzake defensieonderzoek". Het exacte bedrag wordt vastgesteld zodra dit besluit van de Raad is vastgesteld.

6. BEKENDMAKING VAN DE BEOOGDE HANDELING

Aangezien bij het besluit van het Gemengd Comité van de EER Protocol 31 bij de EER-Overeenkomst betreffende samenwerking op specifieke gebieden buiten de vier vrijheden zal worden gewijzigd, is het passend dat het besluit na de vaststelling ervan bekend wordt gemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

[3] PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1.

2021/0217 (NLE)

Voorstel voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

betreffende het namens de Europese Unie in het Gemengd Comité van de EER in te nemen standpunt betreffende een wijziging van Protocol 31 bij de EER-Overeenkomst betreffende samenwerking op specifieke gebieden buiten de vier vrijheden

(Begrotingsonderdeel PA 13 17 01 – Voorbereidende actie inzake defensieonderzoek)

(Voor de EER relevante tekst)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 218, lid 9,

Gezien Verordening (EG) nr. 2894/94 van de Raad van 28 november 1994 houdende bepaalde wijzen van toepassing van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte[4], en met name artikel 1, lid 3,

Gezien Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juli 2018 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU en tot intrekking van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012[5], en met name artikel 58, lid 2, punt b),

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte[6] (hierna "de EER-Overeenkomst" genoemd) is op 1 januari 1994 in werking getreden.

(2) Overeenkomstig artikel 98 van de EER-Overeenkomst kan onder meer Protocol 31 bij de EER-Overeenkomst bij besluit van het Gemengd Comité van de EER worden gewijzigd.

(3) Protocol 31 bij de EER-Overeenkomst bevat bepalingen betreffende samenwerking op specifieke gebieden buiten de vier vrijheden.

(4) De deelname van de EER-EVA-staten aan de activiteiten van de Unie met betrekking tot begrotingsonderdeel PA 13 17 01 (Voorbereidende actie inzake defensieonderzoek), dat in de algemene begroting van de Europese Unie voor het begrotingsjaar 2021 is opgenomen, wordt voortgezet.

[4] PB L 305 van 30.11.1994, blz. 6.
[5] PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1.
[6] PB L 1 van 3.1.1994, blz. 3.

(5) Protocol 31 bij de EER-Overeenkomst moet daarom worden gewijzigd om de voortzetting van deze uitgebreide samenwerking vanaf 1 januari 2021 mogelijk te maken.

(6) Het standpunt van de Unie in het Gemengd Comité van de EER moet worden gebaseerd op het hieraan gehechte ontwerpbesluit,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Het namens de Unie in het Gemengd Comité van de EER in te nemen standpunt over de voorgestelde wijziging van Protocol 31 bij de EER-Overeenkomst betreffende samenwerking op specifieke gebieden buiten de vier vrijheden wordt gebaseerd op het aan dit besluit gehechte ontwerpbesluit van het Gemengd Comité van de EER.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking op de datum waarop het wordt vastgesteld.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad
De voorzitter